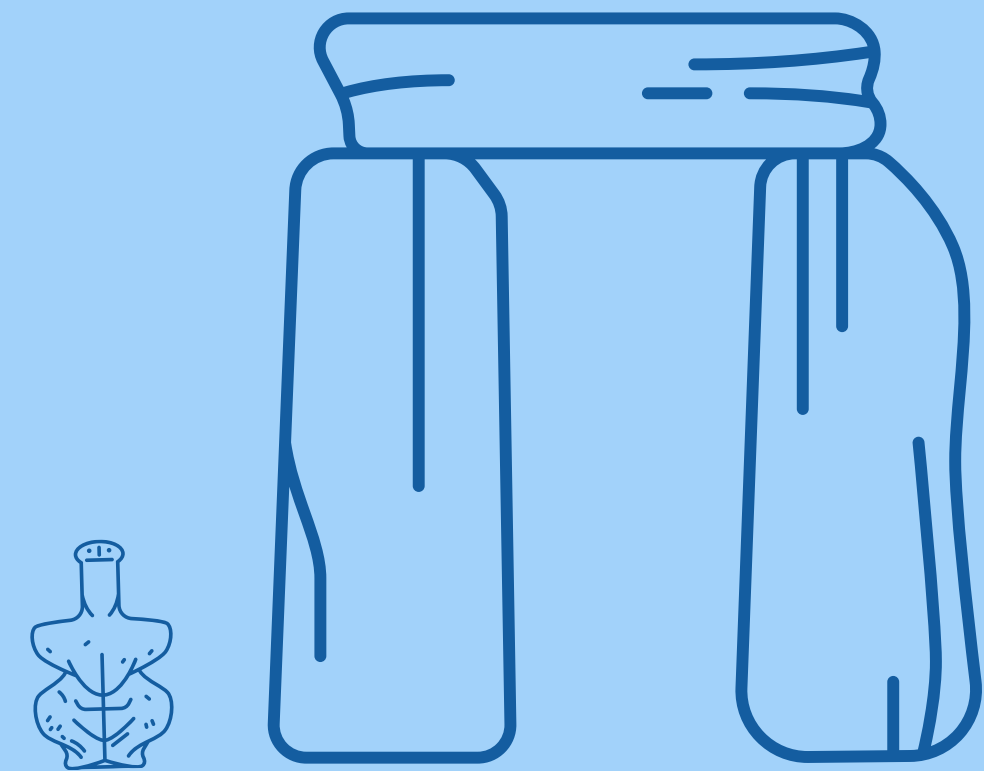

Cypr

ciekawostki | geografia | kultura | religia

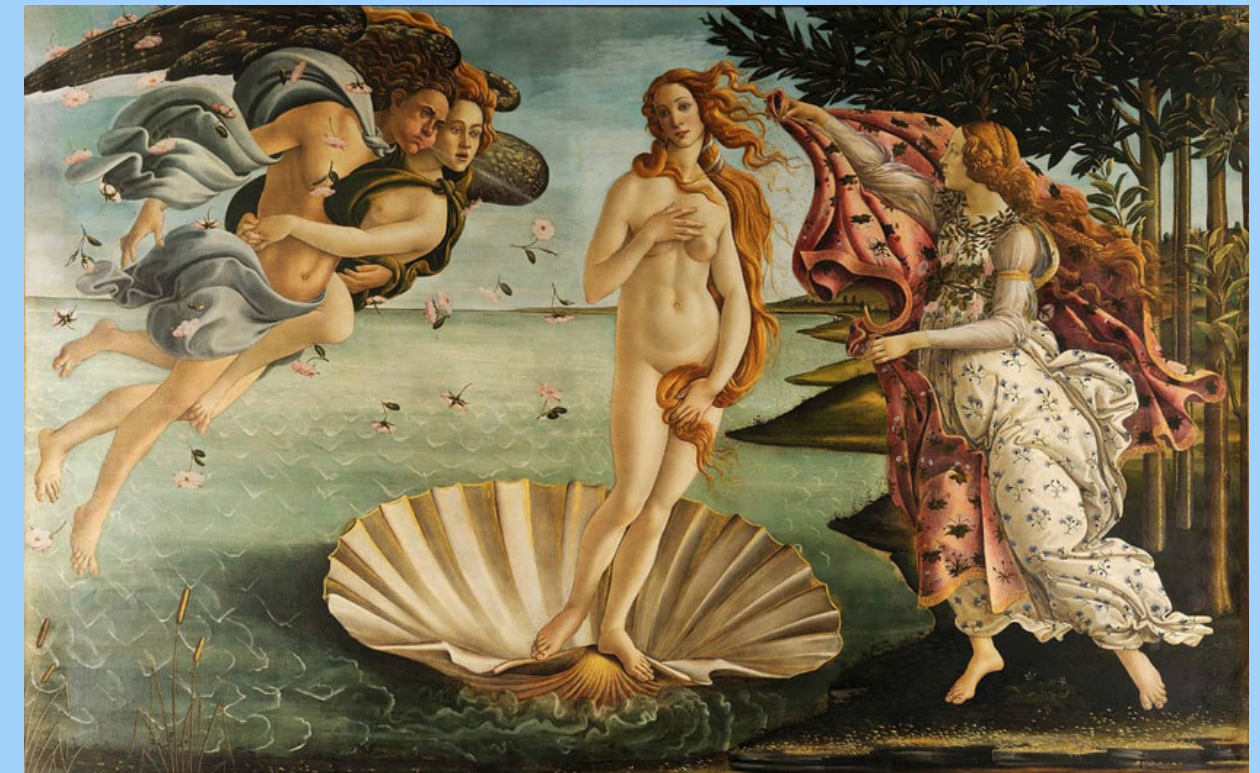

Opowieści mitologiczne

Narodziny bogini Afrodyty

Według legendy Afrodyta narodziła się z morskiej piany nieopodal skały, którą dziś nazywa się Skałą Afrodyty lub Petra tou Romiou. Stało się to wtedy, gdy Kronos odciął część ciała swojego ojca – Uranosa – i wyrzucił do morza. W miejscu, gdzie spadła boska krew, morze spieniło się, a z piany wyłoniła się w gigantycznej muszli Afrodyta, bogini miłości i piękna.

Mówi się, że trzykrotne opłynięcie Skały Afrodyty przyniesie śmiałkowi, który się na to odważy prawdziwą miłość i szczęście, zaś jeśli zrobi to przy pełni księżyca – odmłodnieje. Aby zapewnić szczęście w miłości należy wśród kamyków i kamieni odszukać kamień przypominający kształtem serduszko lub ułożyć z nich serce.

Sandro Botticelli, Narodziny Wenus ok. 1482-1485

Opowieści mitologiczne

Pigmalion i Galatea

Pigmalion był królem Cypru i wspaniałym rzeźbiarzem. Wyrzeźbił z kości słoniowej posąg dziewczyny, w której się zakochał. Pigmalion błagał Afrodytę, aby ożywiła rzeźbę. Bogini, poruszona jego uczuciem, spełniła jego życzenie, przemieniając kamień w żywą kobietę, której król nadał imię Galatea. Pigmalion ożenił się z wybranką swego serca, z ich związku narodziła się córka Pafos lub syn o tym samym imieniu. Wnuk Pigmaliona – Kinyras, według legendy założył miasto Pafos i zaprowadził na Cyprze kult Afrodyty.

Pigmalion i Galatea, 1763
(autor rzeźby: Étienne Maurice Falconet)

Opowieści mitologiczne

Adonis – ukochany Afrodyty

Adonis, piękny młodzieniec i ukochany Afrodyty, według legendy miał spotkać boginię miłości właśnie na Cyprze. Zobaczył ją, gdy brała kąpiel w źródle nazywanym „Łażniami Afrodyty”, na półwyspie Akamas.

Adonis został zraniony przez dziką, a jego krew, która wsiąknęła w ziemię Cypru, dała początek czerwonym kwiatom anemonów, kwitnącym na wyspie każdej wiosny.

Adonis (autor nieznany)

Opowieści mitologiczne

Teukros – założyciel Salaminy

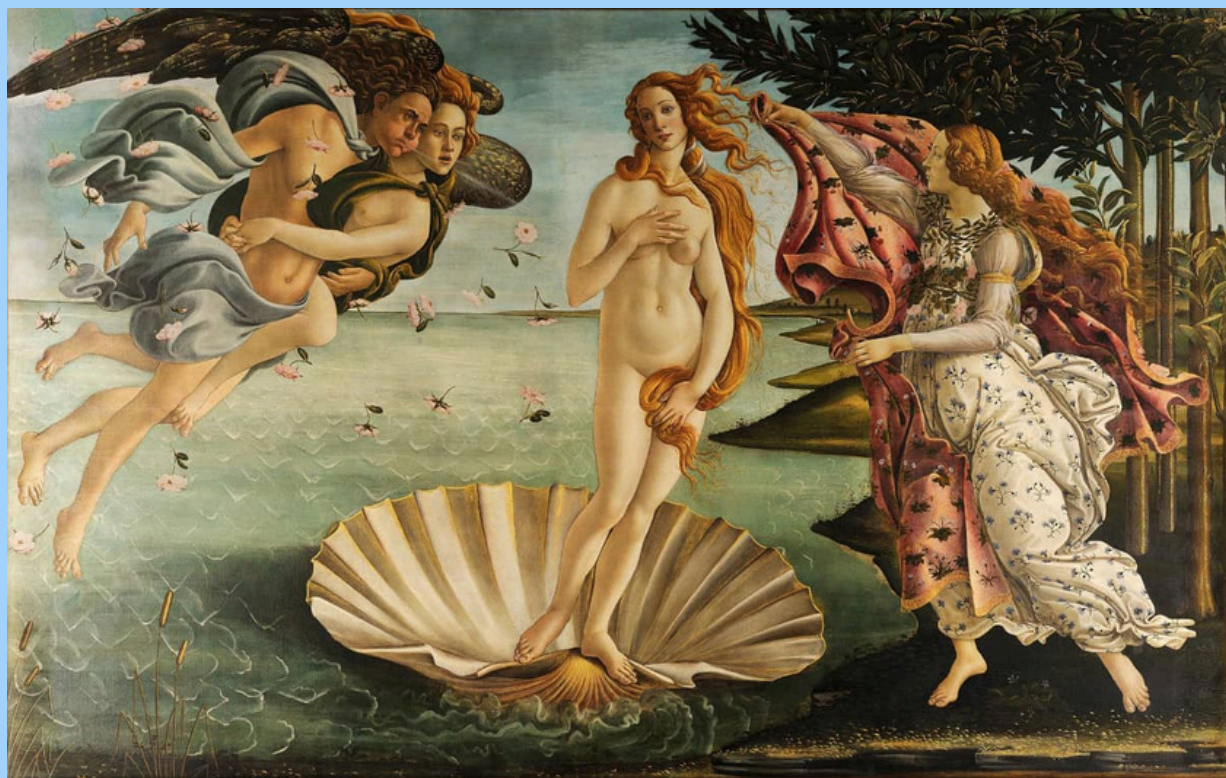
Teukros był synem króla Salaminy, Telamona oraz bratem przyrodnim Ajasa. Obydwaj bracia brali udział w wojnie trojańskiej. Według Iliady Teukros był zręcznym łucznikiem. Ponieważ Teukros był akurat nieobecny pod Troją w czasie śmierci swojego brata, po zakończeniu wojny ich rozżalony ojciec wygnał go z królestwa. Teukros wtedy schronił się na Cyprze, gdzie założył miasto Salaminę, które nazwał na cześć swojej rodzinnej Salaminy w Grecji.

Salamina, gimnazjon i łaźnie
(fot. Gerhard Haubold)

Jak dobrze znasz mity?

Umieść imiona bohaterów mitologii greckiej: Adonis, Pigmalion i Galatea, Afrodyta, Teukros związanych z Cyprzem pod właściwymi ilustracjami.

Opowieści religijne

Św. Jerzy i smok

Paolo Uccello, Święty Jerzy i smok, ok. 1470.

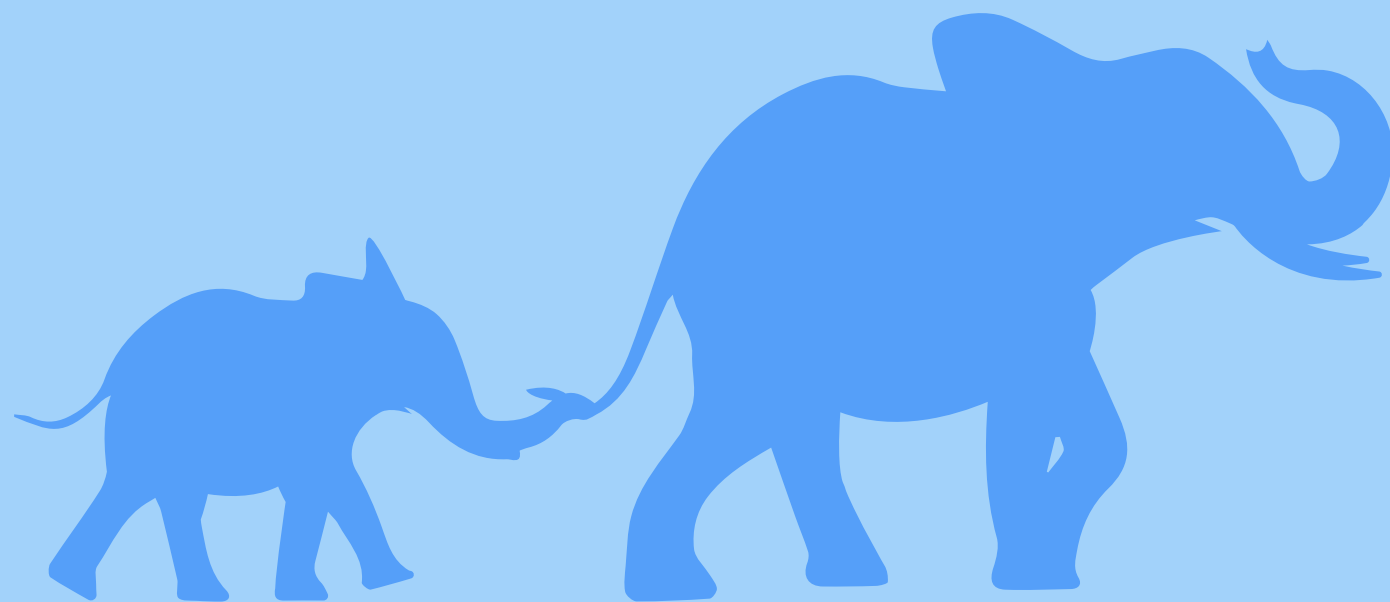
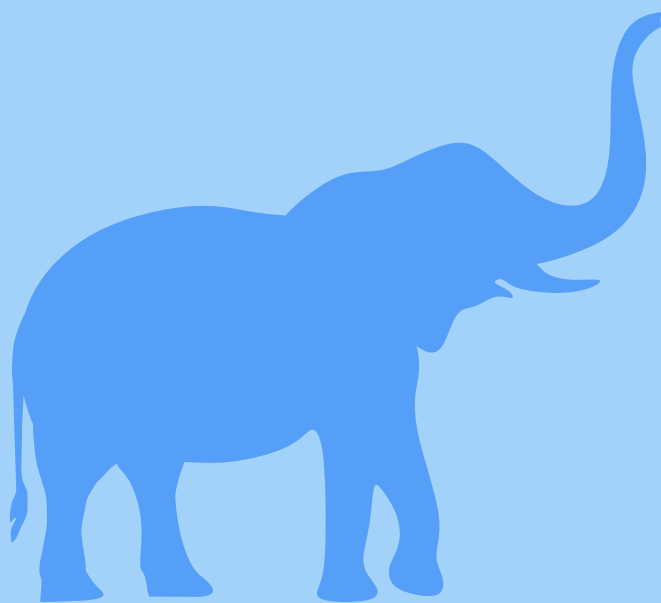
Legendę tę można spotkać w wielu cypryjskich wioskach. Opowiada o smoku, który zatrzymał rzekę, tak aby nie mogła płynąć do pobliskiej wsi. Prowadzi to do głodu i cierpienia jej mieszkańców. Smok domaga się ofiar z ludzi w zamian za uwolnienie rzeki. Zrozpaczeni mieszkańcy wsi oddają mu swoje dzieci na pożarcie. Nawet najbogatszy gospodarz we wsi postanowił posłać smokowi swoją ukochaną córkę. Jednak zanim smok zdołał porwać dziewczynę jej modlitwy zostały wysłuchane przez św. Jerzego, który zabił smoka włócznią i przywrócił rzekę do jej koryta, tak aby mogła zasilać wieś.

Pokoloruj ilustrację przedstawiającą Św. Jerzego zabijającego smoka.

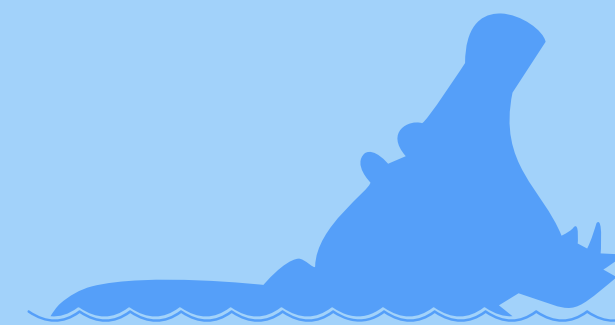
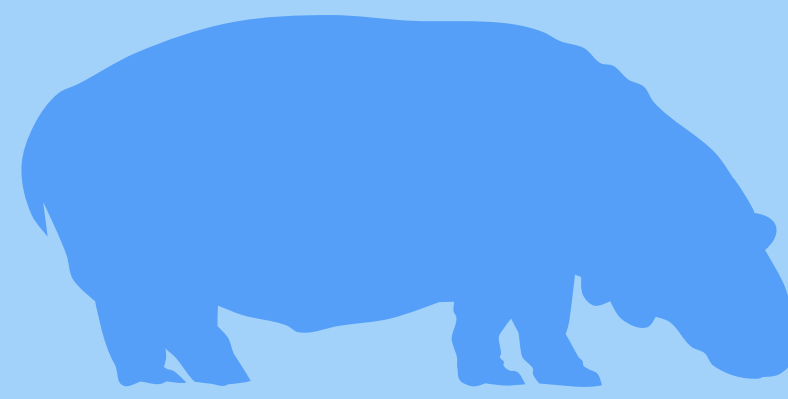
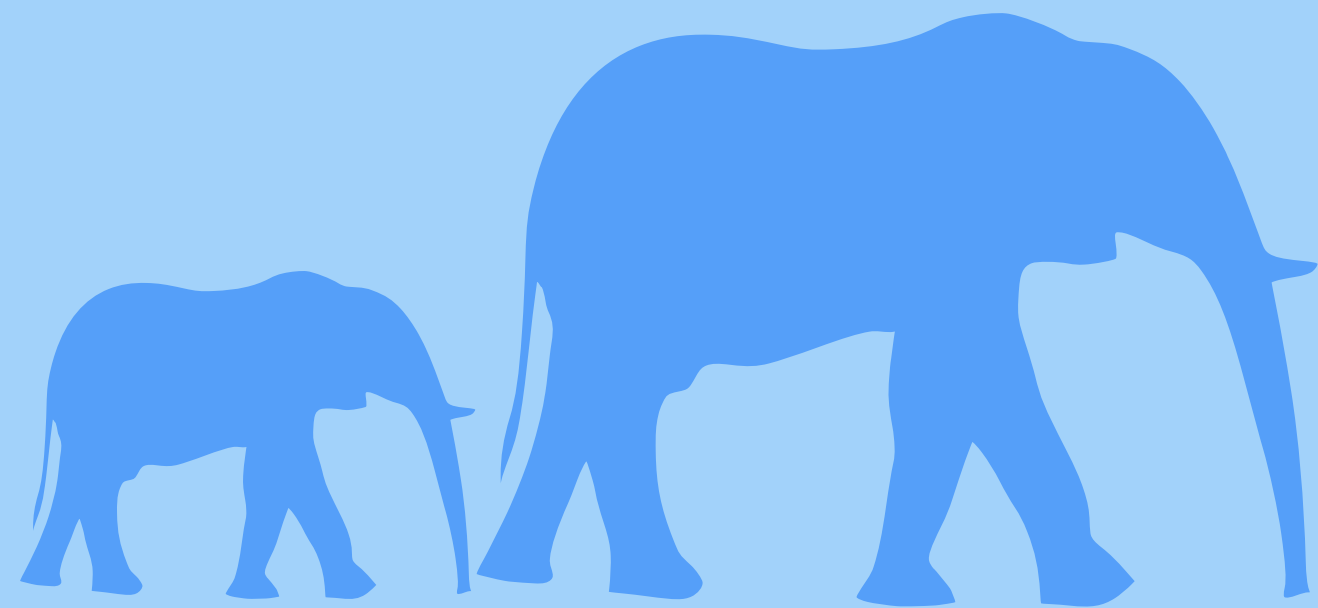
Czy wiesz, że...?

- 01.** Czy wiesz, że od plejstocenu, aż do wczesnego holocenu na Cyprze żył hipopotam karłowaty (*Phanourios minor*) oraz słoń karłowaty (*Palaeoloxodon cypriotes*)? Jedną z największych zagadek paleontologicznych jest to, w jaki sposób zwierzęta przedostały się na wyspę, ponieważ według obecnych badań obszar ten nigdy nie był połączony drogą lądową z kontynentem.
- 02.** Dorosły cypryjski karłowaty słoń miał wysokość około 1 metra i ważył około 200 kg. Według naukowców żył tyle samo co „pełnowymiarowe” słonie, czyli 60-80 lat.
- 03.** Z kolei karłowaty hipopotam miał wysokość około 70 cm i długość ciała 125 cm, ważył zaś około 130 kg. Karłowaty hipopotam preferował stanowiska lądowe, w przeciwieństwie do jego żyjących krewnych.
- 04.** Co się stało z cypryjskimi karłowatymi hipopotamami i słoniami? Jak wskazują naukowcy, kres tych tajemniczych zwierząt przyszedł wraz z nadejściem człowieka, czyli około 14 tys. lat temu, kiedy pierwsi paleolityczni łowcy-zbieracze doprowadzili pojawili się na Cyprze.

Zagadki

- 01.** Który słoń jest większy – cypryjski czy afrykański?
- 02.** Gdzie wolały spędzać czas cypryjskie hipopotamy, na lądzie czy w wodzie?

Odpowiedzi

01.

Który słoń jest większy – cypryjski czy afrykański?

Afrykański! Słoń cypryjski to wymarły podgatunek słonia, który był znacznie mniejszy niż współczesne słonie afrykańskie – zaliczał się do tzw. „karłowatych słoni” (karłowacenie wyspowe to zjawisko, gdzie duże zwierzęta ewoluują w mniejsze formy na wyspach).

02.

Gdzie wolały spędzać czas cypryjskie hipopotamy, na lądzie czy w wodzie?

Na lądzie! Cypryjskie hipopotamy (hipopotamy karłowate z Cypru) były bardziej przystosowane do życia na lądzie niż ich współcześni wodni kuzyni. Ich zachowanie i budowa ciała sugerują, że większość czasu spędzały na lądzie.

Sałatką grecką po cypryjsku

Cypryjczycy uwielbiają spędzać czas w gronie rodziny i przyjaciół. Doskonałą do tego okazją są wspólne posiłki, które najczęściej rozpoczyna się od sałatki zwanej po grecku horiatici salata, czyli sałatka wiejska albo farmerska. Jest to sałatka z warzyw i oliwek z serem feta, znana w całym basenie Morza Śródziemnego i często nazywana po prostu sałatką grecką.

W wersji cypryjskiej sałatka grecka wzbogacana jest o więcej składników, takich jak świeża kolendra, rukola, kapary, różne rodzaje sałaty i inne składniki, w zależności od pory roku.

Spróbuj razem z rodzicami przygotować własną sałatkę horiatici. Jeżeli któregoś składnika nie lubisz nie musisz go dodawać. Oto przepis:

Składniki:

- 2 średnie pomidory
- 1 ogórek
- 1 czerwona cebula
- ½ zielonej papryki
- 100 gramów sera feta
- 4-6 oliwek kalamata
- 4 łyżki oliwy
- 2 łyżki czerwonego octu winnego
- Sól do smaku

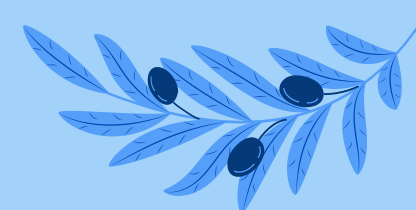
1/2 łyżeczki (lub więcej) suszonego oregano

Przygotowanie

- Umyj i odsącz warzywa.
- Pokrój pomidory na kawałki; pokrój ogórka na plasterki; pokrój cebulę na pół, a następnie pokrój ją w cienkie plasterki; po usunięciu nasion pokrój paprykę na plasterki.
- Dodaj oliwki.
- Dodaj oliwę z oliwek, ocet, oregano i sól, a następnie dobrze wymieszaj.
- Połóż gruby plasterek fety na wierzchu i posyp odrobiną oregano oraz pokrop oliwą.
- Podczas serwowania pokrój fetę na mniejsze kawałki i ponownie wymieszaj sałatkę.

Grecka sałatka wiejska
czyli Horiatici

Kolory cypryjskiej flagi

Flaga Cypru w obecnej formie została przyjęta wraz z uzyskaniem niepodległości w 1960 roku. Na śnieżnobiałym tle, symbolizującym dążenie do pokoju, widnieje charakterystyczny zarys Cypru w miedzianym kolorze, co nawiązuje do starożytnej nazwy wyspy – „*Kupros*” oraz jej bogatych złóż miedzi, które przez tysiąclecia kształtowały jej gospodarkę i znaczenie w regionie.

Pokoloruj flagę Cypru – szablon znajdziesz na następnej stronie!

Cypr

